

บทที่ 4 บริบททั่วไปของโรงเรียน

ในการวิจัยและพัฒนาการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ได้ศึกษาข้อมูลด้านบริบทของโรงเรียน วัดท่าใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยได้นำการปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็กไปดำเนินการทดลองใช้ในสถานการณ์จริง และจะได้นำเสนอสภาพบริบททั่วไปของโรงเรียน โดยใช้การสังเกตสภาพปัจจุบัน ปัญหา จากการศึกษารายงานการปฏิบัติงานของโรงเรียน (SAR) และจากการสัมภาษณ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

โรงเรียนวัดท่าใหม่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 6 ตำบลปากกราน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่เศษ

สภาพสังคมชุมชน ตำบลปากกราน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก อาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพรอง ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อหัว 24,000 บาท ประชากรส่วนหนึ่งอพยพไปทำงานต่างถิ่นเมื่อสิ้นฤดูทำนา ประชากรมีความแตกต่างกันในเรื่องการนับถือศาสนา เนื่องจากชุมชนประกอบไปด้วย ประชากรที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ ซึ่งประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และรองลงมานับถือศาสนาอิสลาม จึงมีความแตกต่างกันทางสังคม ค่านิยม และประเพณี วัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับดี ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนอยู่เสมอ โดยการนำของคณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนวัดท่าใหม่ซึ่งเป็นวัดที่อยู่ในบริเวณเดียวกันกับโรงเรียนก็ยังสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุน อนุรักษ์ และงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียน

โรงเรียนวัดท่าใหม่ ในปีการศึกษา 2548 มีนักเรียนจำนวน 80 คน ครู 6 คน จัดการศึกษาในระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายธุรการ และฝ่ายบริการ

การบริหารงานปกครองนักเรียน โรงเรียนวัดท่าใหม่ ได้บริหารงานโดยใช้หลักการแก้ปัญหาด้วยจิตวิทยาและหลักแห่งคุณธรรม แต่เนื่องจากสภาพชุมชนที่มีความแตกต่างกันในด้านการนับถือศาสนา ค่านิยม และวัฒนธรรม เป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้งานปกครองดูแลนักเรียนเป็นไปค่อนข้างลำบาก และจากรายงานข้อมูลผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 พบว่า คะแนนเฉลี่ยในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ และร้อยละของผู้เรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้ และจากการศึกษาข้อมูลในเอกสารของโรงเรียน พบข้อมูลที่เป็นจุดที่ควรพัฒนาของโรงเรียนดังนี้

1. ควรส่งเสริมผู้เรียนที่มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ตามเกณฑ์ที่ต้องการของโรงเรียนที่อยู่ในระดับน้อย และพัฒนาผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ ให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น
2. ควรส่งเสริมผู้เรียนให้มีความสนใจด้านการอ่าน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้เพิ่มขึ้น
3. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันกับกลุ่มเพื่อน ให้คำแนะนำ ให้ขวัญกำลังใจผู้เรียนในการพัฒนาตนเองตามสภาพความพร้อมของผู้เรียน
4. ผู้สอนควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการจัดเตรียมสื่อ การเรียนรู้ให้ตอบสนองความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผู้เรียนขาดการคิดวิเคราะห์ ไม่ค่อยสนใจในการอ่าน การค้นคว้า ยังไม่ค่อยรู้จักการทำงานร่วมกัน เป็นหมู่คณะและขาดการส่งเสริมสนับสนุนด้านความสามารถ ความถนัด และความสนใจเท่าที่ควร ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาสำคัญ มีความจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการแก้ไข

การดำเนินงานปกครองดูแลนักเรียนของโรงเรียนวัดท่าใหม่หลังจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ได้กำหนดให้โรงเรียนในเขตพื้นที่ทุกโรงเรียนต้องมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1. 2548 : 44) แล้ว โรงเรียนได้ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วย แต่จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า โรงเรียนยังมีการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ไม่เป็นระบบ เนื่องจากประสบปัญหาการขาดแคลนบุคลากร ครูผู้สอนมีจำนวนไม่ครบชั้น ผู้บริหารเองก็ต้องทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนด้วย ทำให้ครูมีภาระงานมากทั้งด้านการสอนและด้านการจัดทำเอกสาร ปัญหาของนักเรียนที่พบจึงยังไม่ได้รับการดูแลแก้ไขอย่างถูกต้องจึงจำเป็นที่โรงเรียนต้องเร่งดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ